PAKALNIŠKIŲ KAIMAVIETĖS ŽVALGOMIEJI ARCHEOLOGINIAI TYRIMAI

Arūnas STRAZDAS, Bronius DAKANIS

2002 m. atlikti žvalgomieji archeologiniai tyrimai Gelgaudiškio naujosioms kapinėms numatytoje vietoje, kuri yra Pakalniškių k. (Šakių r.), Nemuno slėnyje, apie 2 km į ŠR nuo Gelgaudiškio bažnyčios ir 0,6 km ta pačia kryptimi nuo Gelgaudiškio–Pakalniškių kelio tilto per Šilupę, 0,7 km į PR nuo Nemuno kairiojo kranto, abipus minėto kelio.

Pakalniškių k. archeologams gerai žinomas. Netoliese, 0,1–0,2 km į V nuo kapinėms numatytos vietos buvo Pakalniškių kapinynas, kurio centrinė dalis sunaikinta kasant žvyrą. 1963–1964, 1966, 1971–1974 m. likusią dalį tyrė Kauno valstybinis istorijos muziejus (tyrimų vadovai Kazimiera Gabriūnaitė ir Juozas Antanavičius). Per 7 archeologinių tyrinėjimų sezonus kapinyne ištirtas 3869 m^2 plotas, aptikti 262 X–XIV a. griautiniai žirgų kapai ir 22 VI–XIV a. degintiniai žmonių kapai.

Būsimų kapinių vietoje ištirtas bendras 41 m^2 plotas (viena 5x2 m dydžio perkasa, vienas 2x2 m dydžio, 16 1x1 m dydžio šurfų ir dvi atodangos karjerų pakraščiuose). Nesuardytas kultūrinis sluoksnis aptiktas tirtos teritorijos V dalyje ir PR kampe. V dalyje, perkasoje 1, 50–60 cm gylyje nuo žemės paviršiaus aptiktas 15–30 cm storio kultūrinis sluoksnis su čia stovėjusio pastato molio asla ir gausiomis žiestų puodų šukėmis. Dalis šukių ornamentuotos lygiagrečių griovelių, įstrižų įspaudų ir bangelių ornamentais. Be puodų šukių, perkasoje aptikta viena geležinė vinis ir dubeninio koklio pakraštėlis. Teritorijos PR kampe, 45 cm gylyje taip pat aptiktas 30 cm storio kultūrinis sluoksnis su panašia keramika. Galima teigti, kad čia XV–XVI a. stovėjo atskiros sodybos. Kitose vietose kultūrinio sluoksnio neaptikta arba jis yra sunaikintas statybų metu (čia stovėjo įvairūs kolūkinio laikotarpio pastatai).

ARCHAEOLOGICAL SURVEY IN THE PAKALNIŠKĖS VILLAGE SITE

In 2002 in the territory of the expansive cemetery in the Pakalniškės village, Šakiai district, the area of 41 m^2 was explored where the cultural layer of 15–30 cm thick dated to the 15th–17th centuries was found. In the layer, a part of a building and pottery were found.